

Vyloučení člena družstva

Rozhodnutí o vyloučení člena z bytového družstva pro neplacení nájemného a úhrad za plnění poskytovaná s užíváním družstevního bytu musí obsahovat přesnou specifikaci dluhu i proto, aby bylo možno posoudit, zda je vyloučení člena z družstva přiměřenou sankcí za porušení členských povinností.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 29 Cdo 1155/2013, ze dne 22.10.2014)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci navrhovatelů a) JUDr. M. V., a b) O. V., obou zastoupených JUDr. V.K., advokátem, se sídlem v P., za účasti Stavebního bytového družstva P., se sídlem v P., zastoupeného Mgr. M.J., advokátkou, se sídlem v P., o prohlášení rozhodnutí shromáždění delegátů o vyloučení navrhovatelů z družstva za neplatné, vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 81 Cm 9/2010, o dovolání Stavebního bytového družstva P. proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 26. září 2012, č. j. 14 Cmo 152/2011-59, tak, že dovolání se v rozsahu, v němž směřuje proti té části prvního výroku usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 26. září 2012, č. j. 14 Cmo 152/2011-59, již byl potvrzen výrok II. usnesení Městského soudu v Praze ze dne 1. prosince 2010, č. j. 81 Cm 9/2010-34, o nákladech řízení, a v rozsahu, v němž směřuje proti druhému výroku téhož usnesení o nákladech odvolacího řízení, odmítá, ve zbyvajícím rozsahu se dovolání zamítá.

Z odůvodnění:

Městský soud v Praze usnesením ze dne 1. prosince 2010, č. j. 81 Cm 9/2010-34, prohlásil za neplatné rozhodnutí shromáždění delegátů Stavebního bytového družstva P. (dále jen „družstvo“) ze dne 21. listopadu 2009, jímž bylo zamítnuto odvolání navrhovatelů proti rozhodnutí představenstva družstva o vyloučení navrhovatelů z družstva (výrok I.), a rozhodl o nákladech řízení (výrok II.).

V záhlaví označeným usnesením Vrchní soud v Praze k odvolání družstva potvrdil usnesení soudu prvního stupně (první výrok) a rozhodl o nákladech odvolacího řízení (druhý výrok).

Soudy vyšly z toho, že:

1) Družstvo zaslalo oběma navrhovatelům (jakožto společným členům družstva) dopisem ze dne 15. prosince 2008 výstrahu před vyloučením z družstva (dále jen „výstraha“) s tím, že ke dni 30. listopadu 2008 eviduje jejich dluh na nájemném a úhradě za plnění poskytovaná s užíváním bytu ve výši 29.265,- Kč (dále též jen „nájemné a služby“), přičemž spolu s poplatkem z prodlení ve výši 14.416,- Kč a „upomínacími výlohami“ ve výši 300,- Kč navrhovatelé družstvu dluží celkem 43.981,- Kč. Navrhovatelé byli ve výstraze vyzváni k úhradě dluhu do 30 dnů od jejího doručení, zásilky obsahující výstrahu uložené na poště si však nevyzvedli.

2) Rozhodnutím představenstva družstva ze dne 18. března 2009, č. j. 013/143/09 (dále též jen „rozhodnutí představenstva“), byli navrhovatelé vyloučeni z družstva z důvodu, že přes výstrahu před vyloučením neplní základní členské povinnosti nájemce družstevního bytu, tj. neplatí nájemné a služby.

3) Družstvo zaslalo navrhovatelům dopisem ze dne 21. dubna 2009 řádné vyúčtování užívání bytu a služeb spojených s užíváním bytu za rok 2008 s vyčísleným nedoplatkem ve výši 19.509,- Kč (dále jen „vyúčtování“) s tím, že nedoplatek má být uhrazen přiloženou složenkou do 31. července 2009. Navrhovatelé požadovanou částku 22. května 2009 uhradili.

4) JUDr. M. V. se 16. června 2009 odvolal proti rozhodnutí představenstva o vyloučení z družstva s

tím, že výstrahu do vlastních rukou neobdržel, neznal tedy její přesný obsah, následně ale splnil požadavek na úhradu dluhu ve výši 19.509,- Kč, vyčísleného v obdrženém vyúčtování.

5) Shromáždění delegátů družstva dne 21. listopadu 2009 zamítlo odvolání JUDr. M. V. a potvrdilo rozhodnutí představenstva o vyloučení navrhovatelů z družstva (dále jen „rozhodnutí shromáždění delegátů“) s tím, že ke dni konání shromáždění delegátů nepominuly důvody vyloučení, neboť „dluh na nájemném, vyúčtování služeb nebo poplatcích z prodlení“ navrhovatelé neuhradili.

6) Dluh navrhovatelů činil dle sdělení družstva k 20. říjnu 2010 celkem 4.874,- Kč a byl tvořen dluhem na nájemném a službách ve výši 750,- Kč, poplatkem z prodlení ve výši 3.974,- Kč a „upomínacími výlohami“ ve výši 150,- Kč.

Soud prvního stupně úvodem konstatoval, že představenstvo družstva vyloučilo navrhovatele z družstva pro neuhrazení dluhu, jehož výši ve svém rozhodnutí neuvedlo. V následně zaslaném vyúčtování za rok 2008 družstvo vyčíslo nedoplatek částkou 19.509,- Kč a na povinnost úhrady příslušenství dluhu navrhovatele neupozornilo. „Lze připustit, že navrhovatelé se na základě tohoto dopisu domnívali, že celý dluh činí 19.509,- Kč, a tím, že jej dne 22. května 2009 zaplatili, problém vyřešili,“ dovodil soud prvního stupně.

Dále soud zdůraznil, že vyloučení z družstva je mimořádně závažný způsob ukončení členství v bytovém družstvu. Družstvo v rozporu s článkem 17 odst. 1 svých stanov navrhovatele nepřizvalo k jednání představenstva ani shromáždění delegátů o jejich vyloučení, a tím jim znemožnilo se k věci vyjádřit, vznik dluhu a důvody nedoplateků vysvětlit a případně tak ovlivnit rozhodnutí představenstva či shromáždění delegátů v jejich prospěch. Podle názoru soudu prvního stupně tak došlo k závažnému porušení stanov družstva ve smyslu § 231 odst. 5 zákona č. [513/1991](#) Sb., obchodního zákoníku (dále jen „obch. zák.“).

Ve světle právního závěru učiněného Nejvyšším soudem v usnesení ze dne 27. dubna 2006, sp. zn. 29 Odo 1374/2005 (jež je veřejnosti dostupné – stejně jako ostatní rozhodnutí Nejvyššího soudu přijatá po 1. lednu 2001 – na jeho webových stránkách), se pak dlužná částka jevila soudu prvního stupně jako bagatelní a „nezpůsobilá zapříčinit tak závažné následky, jako je vyloučení člena z družstva a následný zánik práva na vydání družstevního bytu do vlastnictví.“

Odvolací soud se ztotožnil se závěrem soudu prvního stupně o neplatnosti rozhodnutí shromáždění delegátů, nikoli však pro porušení článku 17 odst. 1 stanov (jenž se podle odvolacího soudu neuplatní, jelikož má přednost zvláštní úprava institutu vyloučení z družstva zakotvená v článku 13 stanov), ale pro porušení článku 13 odst. 2 stanov, podle něhož musí být rozhodnutí o vyloučení člena družstva doručeno do vlastních rukou a musí obsahovat důvod vyloučení, který nelze dodatečně měnit.

V rozhodnutí představenstva ani v rozhodnutí shromáždění delegátů nebyl dluh na nájemném a úhradách za plnění poskytovaná s užíváním bytu, pro který byli navrhovatelé z družstva vyloučeni, vyčíslen. Důvod vyloučení tak podle odvolacího soudu nebyl v rozporu s článkem 13 odst. 2 stanov v rozhodnutích uveden.

Proti usnesení odvolacího soudu v celém jeho rozsahu podalo družstvo dovolání, ohlašující, že otázka obligatorních obsahových náležitostí rozhodnutí o vyloučení člena družstva dle § 231 odst. 4 obch. zák. nebyla judikaturou Nejvyššího soudu dosud vyřešena a že ji odvolací soud nesprávně právně posoudil [tj. opírajíc důvodnost dovolání o § 241a odst. 2 písm. b) zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“)], a navrhuje, aby rozhodnutí odvolacího soudu bylo zrušeno a věc vrácena odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Dovolatel je toho názoru, že rozhodnutí představenstva i shromáždění delegátů družstva byla dostatečně srozumitelná a určitá, a proto nemohou být v rozporu s právními předpisy. Rozhodnutí

představenstva ve svém odůvodnění odkazovalo na článek stanov, na jehož základě byli navrhovatelé vyloučeni z družstva, a na navrhovatelům zaslano výstrahu, jež obsahovala vyčíslení jejich aktuálního dluhu a rovněž upozornění, že v případě neuhrazení dlužné částky bude představenstvu podán návrh na vyloučení navrhovatelů z družstva. Výstraha tak splňovala veškeré náležitosti kladené na ni usnesením Nejvyššího soudu ze dne 21. prosince 2010, sp. zn. 29 Cdo 4002/2009, uveřejněným pod číslem 91/2011 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 91/2011“), když srozumitelně a určitě specifikovala povinnost, již navrhovatelé porušili. Následná rozhodnutí pouze potvrdila skutkový stav a porušení povinnosti, jehož se navrhovatelé dopustili a pro které byli vyloučeni.

Podle názoru dovolatele je proces vyloučení člena z družstva nutné posuzovat „v celkovém kontextu, kdy není potřeba v každém rozhodnutí, jež k vyloučení vede, přesně vyčíslovat částku, pro kterou je člen družstva vylučován (neboť tato se v průběhu procesu mění), ale postačí, když je dlužná částka uvedena v prvotní výstraze před vyloučením.“

V rozsahu, ve kterém dovolání směřuje proti té části prvního výroku usnesení odvolacího soudu, kterou byl potvrzen výrok II. usnesení soudu prvního stupně o nákladech řízení, a proti druhému výroku usnesení odvolacího soudu o nákladech odvolacího řízení, je dovolání objektivně nepřijatelné (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. ledna 2002, sp. zn. 29 Odo 874/2001, uveřejněné pod číslem 4/2003 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek); Nejvyšší soud je proto v tomto rozsahu odmítl podle § 243b odst. 5, § 218 písm. c) o. s. ř.

Dovolání proti té části prvního výroku usnesení odvolacího soudu, jíž byl potvrzen výrok I. usnesení soudu prvního stupně ve věci samé, je přípustné podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. pro řešení otázky dovoláním otevřené, tj. zda rozhodnutí o vyloučení člena z bytového družstva pro neplacení nájemného (a případně i úhrad za plnění poskytovaná s užíváním družstevního bytu) musí obsahovat konkrétní specifikaci dluhu.

Dovolání však není důvodné.

Z § 231 odst. 4 obch. zák. se podává, že člen družstva může být vyloučen, jestliže opětovně a přes výstrahu porušuje členskou povinnost, nebo z jiných důležitých důvodů uvedených ve stanovách. Fyzická osoba může být vyloučena také, byla-li pravomocně odsouzena pro úmyslný trestný čin, který spáchala proti družstvu nebo členu družstva. O vyloučení, které musí být členu písemně oznámeno, rozhoduje, pokud stanovy neurčují jinak, představenstvo. Proti rozhodnutí o vyloučení má člen právo podat odvolání k členské schůzi. Není-li právo na odvolání uplatněno do tří měsíců ode dne, kdy se člen dověděl nebo mohl dovědět o rozhodnutí o vyloučení, zaniká.

Podle § 239 odst. 7 obch. zák. platí, že není-li s ohledem na rozsah družstva dobře možné svolávat členskou schůzi, mohou stanovy určit, že v rozsahu jimi stanoveném plní působnost členské schůze shromáždění delegátů. Každý z delegátů se volí stejným počtem hlasů. Stanovy mohou určit odchylky, pokud jsou nutné vzhledem k organizačnímu uspořádání družstva.

Z R 91/2011 plyne, že placení nájemného (resp. úhrad za plnění poskytovaná s užíváním družstevního bytu) je jednou z členských povinností člena vůči bytovému družstvu, pro jejíž opětovné porušování může být člen z družstva vyloučen. Vyloučení pro tento důvod musí vždy předcházet výstraha.

O vyloučení rozhoduje zásadně představenstvo družstva (srov. § 231 odst. 4 větu třetí obch. zák.). Jelikož v důsledku rozhodnutí představenstva družstva o vyloučení zaniká členství v družstvu, zákon stanoví, že musí být členu písemně oznámeno.

Vyloučení z družstva je velmi závažným zásahem do postavení jeho člena; v bytovém družstvu je tato sankce zvláště citelná, neboť je spojena se zánikem nájmu družstevního bytu (srov. § 714 zákona č. [40/1964](#) Sb., občanského zákoníku).

Písemné oznámení o rozhodnutí představenstva musí obsahovat alespoň identifikaci vylučovaného člena, výrok o vyloučení z družstva (formulovaný určitým a srozumitelným způsobem), stručnou specifikaci skutku, pro který byl člen vyloučen (v takovém rozsahu, aby nebyl zaměnitelný s jiným), a poučení o právu podat odvolání k členské schůzi (příp. ke shromáždění delegátů). Je-li důvodem vyloučení z bytového družstva neplacení nájemného a úhrad za plnění poskytovaná s užíváním družstevního bytu, musí skutkové vymezení důvodu vyloučení v rozhodnutí o vyloučení obsahovat přesnou specifikaci dluhu, zpravidla včetně uvedení období, za něž dluh vznikl, a výše dlužné částky.

Již skutečnost, že písemné oznámení o rozhodnutí představenstva družstva ze dne 18. března 2009 neobsahuje přesnou specifikaci dluhu, pro který měli být navrhovatelé z družstva vyloučeni, tak zakládá důvod pro prohlášení rozhodnutí shromáždění delegátů, které rozhodnutí představenstva potvrdilo, za neplatné.

Názor dovolatele, že „postačí, když je dlužná částka uvedena v prvotní výstraze před vyloučením“, je nesprávný jak v obecné rovině (neboť bagatelizuje význam rozhodnutí představenstva o vyloučení člena z družstva, v jehož důsledku, nikoli v důsledku výstrahy, zaniká členství v družstvu), tak i v poměrech projednávané věci, neboť – jak připustil sám dovolatel – výše dluhu se v průběhu procesu vyloučení může měnit (k čemuž došlo i v projednávané věci).

Ve vztahu ke skutkovým okolnostem projednávané věci považuje Nejvyšší soud za nezbytné dodat i následující:

Již dříve judikatura dovodila, že účelem úpravy vyloučení člena z družstva je chránit družstvo před opakovaným či závažným porušováním členských povinností členem družstva. Z § 56a odst. 2 a § 260 obch. zák. pak vyplývá, že této možnosti družstvo nesmí zneužívat. Takovým zneužitím by mohlo být i rozhodnutí o vyloučení člena za nevýznamné porušení povinností či využití postupu podle § 231 odst. 4 obch. zák. v případech, kdy existuje adekvátnější (přiměřenější) podstatně účinnější způsob, kterým může družstvo zajistit dodržování povinností člena družstva. Vždy je ale třeba vážit zásah do poměrů obou zúčastněných stran, tj. družstva i dotčeného člena (viz soudem prvního stupně přílehlavě citované usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. dubna 2006, sp. zn. 29 Odo 1374/2005, či ze dne 29. července 2009, sp. zn. 29 Cdo 2949/2007).

Nejvyšší soud na tomto základě uzavírá, že rozhodnutí o vyloučení člena z bytového družstva pro neplacení nájemného a úhrad za plnění poskytovaná s užíváním družstevního bytu musí obsahovat přesnou specifikaci dluhu i proto, aby bylo možno posoudit, zda je vyloučení člena z družstva přiměřenou sankcí za porušení členských povinností.

Jelikož se dovolateli prostřednictvím uplatněného dovolacího důvodu a jeho obsahového vymezení správnost rozhodnutí odvolacího soudu zpochybnit nepodařilo, přičemž Nejvyšší soud neshledal ani jiné vady, k jejichž existenci u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), dovolání v rozsahu uvedeném ve výroku II. zamítl podle § 243b odst. 2 části věty před středníkem o. s. ř.

Výrok o nákladech řízení se opírá o § 243b odst. 5, § 224 odst. 1 a § 146 odst. 3 o. s. ř., když dovolání družstva bylo zčásti odmítnuto a zčásti zamítnuto a navrhovatelům vzniklo právo na náhradu účelně vynaložených nákladů.

Ty sestávají z odměny zástupce navrhovatelů za jeden úkon právní služby – vyjádření k dovolání dle §

11 odst. 1 písm. k) vyhlášky č. [177/1996](#) Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif) ve znění účinném do 7. května 2013 - jejíž výše podle § 6 odst. 1, § 7 bodu 5 a § 9 odst. 4 písm. c) advokátního tarifu činí (za každého ze zastoupených) 3.100,- Kč. Podle § 12 odst. 4 advokátního tarifu se odměna snižuje o 20 %, tj. na částku 2.480,- Kč. Spolu s (jedinou) náhradou paušálních výdajů podle § 13 odst. 3 vyhlášky ve výši 300,- Kč tak dovolací soud přiznal každému z navrhovatelů k tíži družstva celkem 2.630,- Kč.

K důvodům, pro které byla odměna za zastupování určena podle advokátního tarifu, srov. např. rozsudek velkého senátu Občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 15. května 2013, sp. zn. 31 Cdo 3043/2010, uveřejněného pod číslem 73/2013 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek).

Rozhodné znění občanského soudního řádu pro dovolací řízení (do 31. prosince 2012) se podává z bodu 7., článku II., zákona č. [404/2012](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

zdroj: www.nsoud.cz

Právní věta - redakce.

Další články:

- [Započtení](#)
- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správa společné věci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vylučovací žaloba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Promlčení, insolvence](#)
- [Nepřiměřená délka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výše výživného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výživné \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)